

-danni konsegwenzjali għal inċident tat-traffiku

-diżabilita` medika u industrijali

-ammissjoni fil-proċess penali

-rilevanza għall-proċess ċivili

FIL-PRIM'AWLA TAL-QORTI ĊIVILI

IMHALLEF

ONOR. GRAZIO MERCIECA LL.D.

Illum, 9 ta' Lulju 2019.

Rikors Nru. 795/2011GM

RAYMOND AQUILINA

v.

**JAMES BUHAGIAR U B'DIGRIET TAL-31 T'AWWISSU, 2011 IS-
SOCJETA' ELMO INSURANCE LIMITED INTERVJENIET FIL-KAWŻA**

IN STATU ET TERMINIS

Il-Qorti,

Rat ir-Rikors Ġuramentat ta' Raymond Aquilina ipprezentat fis-17 ta' Awwissu 2011, li bih u għar-raġunijiet hemm imsemmija, l-attur talab li din il-Qorti:

i. Tiddikjara illi l-imħarrek huwa unikament responsabbli għall-inċident awtomobilistiku li seħħ fl-1 ta' Jannar, 2010 għal-ħabta tas-2.20 ta' filgħodu fi Triq Burrmarrad, San Pawl il-Baħar bejn il-vetturi tat-tip Toyota Vitz bin-numru tar-registrazzjoni CBJ-598 u l-vettura tat-tip Land Rover bin-numru tar-registrazzjoni JMS-900 fejn l-intimat kien qed isuq b'velocita` qawwija u li b'konsegwenza ta' dan, l-attur kien fil-periklu li jitlef ħajtu;

ii. Tillikwida d-danni sofferti mill-attur okkorrendo bl-opra ta' periti nominandi;

iii. Tikkundanna lil-imħarrek iħallas l-ammont hekk likwidat bħala dovut in linea ta' danni;

Bl-ispejjeż, inklużi dawk ta' l-ittra ufficċjali li giet preżentata kontestwalment mal-atti;

Rat id-digriet tagħha tal-31 t'Awwissu 2011 li permezz tagħha awtorizzat lil Elmo Insurance Limited tintervjeni f'din il-kawża *in statu et terminis*;

Rat in-Nota tal-Eċċezzjonijiet imressqa mill-konvenut fid-29 ta' Settembru 2011 fejn laqa' għat-talbiet tal-attur billi stqarr illi l-inċident ma seħħx tort tiegħu iżda tort tal-attur stess peress li kien qed isuq b'imprudenza, imperizja u nuqqas ta' osservanza tar-regolamenti tat-traffiku meta saq fuq in-naħa l-ħażina tat-triq;

Rat ir-Risposta Maħlufa tas-soċjeta` intervenuta fil-kawża fit-18 ta' Ottubru 2011 fejn eċepixxiet illi

1. Ghalkemm fid-data tal-inċident mertu ta' din il-kawża l-vettura bin-numru ta' registrazzjoni JMS 900 kienet assikurata mis-soċjeta' intervenuta fil-kawża Elmo Insurance Limited, l-istess soċjeta' intervenuta fil-kawża, fuq l-iskorta tal-fatti u ċirkostanzi tal-inċident li għandha fi-pusess tagħha, isostni illi kien hemm ksur tal-kondizzjonijiet tal-polza u l-obbligi tal-assikurat tagħha l-intimat James Buhagiar skond l-istess polizza.
2. mingħajr preġudizzju għall-premess, l-esponenti tgħid li jekk jirrizulta li unikament minħabba d-disposizzjonijiet tal-kap 104 tal-Liġijiet ta'Malta hija tkun obbligata tagħmel tajjeb versu r-rikorrent għar-rigward ta' danni, imghax u spejjez fil-kaz li l-proċeduri odjerni jkollhom esitu sfavorevoli għall-intimat James Buhagiar, allura hija tkun kostretta thallas lir-rikorrent salv għad-dritt tagħha ta' rivalsa fil-konfront tal-istess intimat Buhagiar għall kull pagament magħmul minnha.
3. mingħajr preġudizzju għall-premess, ir-rikorrent irid iġib l-prova tal-ħtija għall-inċident awtomobilistiku de quo liema prova tinkombi lilu skond il-liġi.
4. fejn jirrigwarda l-esponenti ma hemmx danni x'jiġu likwidati davur ir-rikorrent.
5. Salvi eċċezzjonijiet oħra premessi mill-liġi u bl-ispejjez kontra r-rikorrent.

Rat id-digriet tagħha (diversament ippreseduta) tal-4 ta' Novembru 2011 li bih ħatret lill-espert mediku ortopediku Mr Charles Grixti;

Rat ir-rapport imressaq mill-espert mediku ortopediku Mr Charles Grixti fil-25 ta' Mejju 2012;

Rat ir-rapport li gie mhejji fl-Inkjesta Magisterjali relatata mal-incident mertu tal-kawza odjerna;

Rat ix-xhieda mressqa mill-partijiet;

Rat in-Noti ta' Sottommissjonijiet tal-partijiet;

Rat l-atti kollha l-oħra tal-kawza;

Rat illi waqt l-udjenza tas-16 ta' Mejju 2019 l-avukati tal-attur u tal-intervenut fil-kawza ddikjaraw li jistrieħu fuq il-provi li jinstabu fl-atti u l-kawza giet differita għallum għas-sentenza;

Ikkunsidrat:

Responsabilita` tal-incident

Illi l-incident mertu ta' din il-kawza seħħ fis-siegħat bikrin ta' filgħodu nhar l-Ewwel tas-Sena 2010 fi Triq Burmarrad, San Pawl il-Baħar meta l-attur kien qed isuq il-vettura tiegħu tal-għamla Toyota Vitz u l-konvenut bil-vettura tiegħu Land Rover fid-direzzjoni opposta. Bid-daqqa l-vettura tal-attur imxiet diversi metri lura, kissret ħajt baxx u baqgħet diehla go għalqa privata mentri l-vettura tal-konvenut daret thares lejn id-direzzjoni opposta ta' fejn kienet sejra. L-attur soffra minn griehi ta' natura gravi u saħansitra kien fil-periklu tal-mewt. Għalhekk infethet inkjesta magisterjali li fiha tqabbd u bosta esperti sabiex jassistu l-maġistrat inkwerenti. Ġew istitwiti proċeduri kriminali kontra l-konvenut fl-ismijiet **il-Pulizija kontra James Buhagiar** li eventwalment irregistra ammissjoni għal-ewwel tlett imputazzjonijiet

migjuba kontrih, principlament illi ‘nhar l-1 ta’ Jannar 2010 għall-ħabta ta’ bejn is-2.00 u s-2.30 am waqt li kien qed isuq vettura li gġib in-numru JMS 900 matul Triq Burmarrad, Burmarrad b’nuqqas ta’ ħsieb, bi traskuraġni jew b’nuqqas ta’ ħila fl-arti jew professjoni tiegħu jew b’nuqqas ta’ tharis tar-regolamenti tat-traffiku, ħabat ma’ vettura li gġib in-numru CBJ 958 bil-konsegwenza li kkaġuna offiżi ta’ natura gravi u ta’ diżabilita` permanenti fuq il-persuna ta’ Raymond Aquilina, u aktar talli kkaġuna ħsara nvolontarja fuq il-vettura li gġib numru CBJ 598 u dan għad-dannu ta’ Raymond Aquilina u talli saq vettura li gġib numru JMS 900 fuq in-naħa tal-lemin tiegħu u dan bi ksur tal-Artikolu 75 tal-Avviz Legali 65.00 u talli saq l-istess vettura b’sewqan perikoluż u traskurat u gie misjub ħati għal-akkuzi kollha dedotti kontrih¹. Din is-sentenza giet ikkonfermata fit-28 ta’ Frar 2013 mill-Qorti tal-Appell Kriminali²;

Illi l-konvenut, għalkemm ammetta t-tort fil-proċeduri kriminali, jeċepixxi f’dawn il-proċeduri illi l-inċident ma għarax b’tort tiegħu imma tort tal-attur li saq fuq in-naħa l-ħażina tat-triq. Fin-nota ta’ sottomissjonijiet tiegħu, imbagħad, jargumenta li l-inċident seħħ fil-*crown of the road*; li mhux hu biss imma l-attur ukoll kellu livell t’alkoħol fid-demmi oġġla minn dak permess mil-liġi; u li għalhekk li l-attur almenu kellu negliġenza kontributorja fl-inċident in kwistjoni. Isostni li l-fatt li l-konvenut ammetta l-akkuzi fil-proċeduri kriminali ma jfissirx li l-attur ma kkontribwixxiex ukoll għall-inċident bin-negliġenza tiegħu;

Illi skont Artikolu 6 tal-Kodiċi Kriminali, l-azzjoni kriminali hija indipendenti mill-azzjoni ċivili u għalhekk bħala prinċipju u bħala regola ġenerali fil-kamp ċivili l-

---

¹ Dok RA41 a fol 89.

² Dok MM1 a Fol 116.

proċediment irid isir *ex integro* indipendentement minn kwalsiasi sentenza mnissla minn azzjoni kriminali.³ Min-naħa l-oħra, skont l-Artikolu 627(ċ) tal-Kapitolu 12 l-atti u r-registri tal-Qrati ta' Ġustizzja huma ammissibbli bi prova *ex facie* – kompriż allura sentenza mogħtija minn Qorti ta' Ġudikatura Kriminali⁴; u skont l-Artikolu 632(1) tal-istess Kapitolu 12 “kull dikjarazzjoni magħmula mill-parti, kontra tagħha nfisha, u kull kitba oħra li jkun fiha konfessjonijiet, konvenzjonijiet jew obbligi, jistgħu jingiebu bi prova”;

Illi huwa stabbilit mill-ġurisprudenza li “anke f'dan il-każ il-verbal tal-ammissjoni tal-imputazzjoni, li hemm fl-inkartament kriminali, kien jikkostitwixxi prova, mhux bħala prova in sede kriminali estendibbli għall-ġudizzju ċivili, imma **bħala konfessjoni**. Dan bl-istess mod kif kienet tkun produċibbli bħala prova konfessjoni bil-miktub magħmula band'oħra, jew anki konfessjoni verbali”⁵;

Illi pero` f'dan il-każ l-attur ma straħx biss fuq l-imsemmija ammissjoni. Ipproduċa lil P.S. 442 Gorg Scerri, surgent tal-*mobile squad*, li nserta kien isuq warah meta seħħ l-inċident. Xhud ċertament indipendenti u ta' min jistrieħ fuqu billi mhux biss huwa uffiċċjal tal-pulizija imma huwa wkoll fl-iskwadra mobbli u għalhekk ferm familjari mas-sewqan u mal-inċidenti stradali. Dan xehed li jikkalkula li l-attur kien qiegħed isuq bejn 40 u 50 k.f.s.; li kien isuq fuq sajdu; u li l-vettura tal-konvenut kisret fuq in-naħa l-ħażina tat-triq u ħabtet frontalment mal-vettura tal-attur. Scerri spjega illi l-konvenut James Buhagiar minflok kompli jdur mal-liwja li kien hemm fil-karreġġjata tiegħu, baqa' għaddej dritt b'konsegwenza li baqa diehel fil-vettura tal-attur.

---

³ Onor. Paul Boffanomine et-vs- Paul Zammit, Prim'Awla, Qorti Ċivili, 06.02.1950.

⁴ Carmelo Camilleri -vs- GejtuCassar, Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, 01.12.1955.

⁵ Joseph Manche` -vs- Mary Butler et, Prim'Awla tal-Qorti Ċivili, 11.05.1957.

Illi l-attur ipproduċa wkoll bħala xhud lil Mario Buttigieg, li tqabba bħala espert fl-inkjesta magisterjali relatata mal-incident. Mir-rapport tiegħu, li gie esibit (fol 103), jirriżulta illi l-*point of impact* seħħ fil-karreġġjata li fiha kien qed isuq l-attur. Dan jikkorrabora l-verżjoni tax-xhud okulari l-kuntistabbli Gary Scerri. Irriżulta ukoll mir-rapport tal-istess espert, wara illi uża l-formuli matematiċi neċessarji, illi l-konvenut kien qed isuq b'veloċita` ta' 106kfs u l-attur b'veloċita` ta' 37kfs meta seħħ l-incident. Dan ukoll jikkorrabora l-verżjoni tas-surgent Gorg Scerri dwar il-veloċita` li kien isuq biha l-attur. Skond il-*Motor Vehicle Regulations*, il-veloċita` f'dawk l-inħawi m'għandhiex teċċedi l-veloċita ta' 80kfs⁶;

Illi għalhekk mill-atti akkwiziti jirriżulta li l-konvenut kien unikament responsabbli għall-incident, u illi l-attur ma kkontribwixxa għalih bl-ebda mod;

Damnum Emergens

Illi għal dak li jirrigwarda id-*damnum emergens*, l-attur ressaq numru ta' rċevuti⁷ li jikkonsistu f'xiri ta' mediċini, ta' tobba, psikjatri, dentist u xiri ta' sodod ortopediċi bil-valur komplessiv ta' €3,016.94. L-attur jargumenta ukoll illi l-ħwejjeġ li kien liebes dak inhar tal-incident ġew meqruda u dan kien xtrahom bil-prezz ta' €370. Għalkemm ma ngabet l-ebda irċevuta ta' dawn, il-Qorti tifhem illi l-attur ma kellu l-ebda ħjiel illi seta jiġi bżonn tali irċevuti u huwa probabbli illi dawn l-ispejjeż ġew magħmulha minnu u għalhekk se jiġu kompriżi taħt dan il-kap ta' danni;

---

⁶ Fol 126.

⁷ Dok RA6 a fol 54 – Dok RA34 a fol 82.

Illi l-attur qed jippretendi ukoll kumpens għal-vettura tiegħu li giet dikjarata *beyond economical repair* wara l-incident, mingħajr *wreck value*, kif gie rrapportat mill-espert forensiku fil-kollizzjonijiet Mario Buttigieg⁸. Il-vettura tal-attur giet stmata €5,000 fi żmien l-incident u l-attur jgħid illi rċieva s-somma ta' €4,000 mingħand l-assikurazzjoni tiegħu. B'danakollu jirriżulta li s-somma li rċieva kienet għas-saldu. Mis-sentenza esebita fl-atti fl-ismijiet Middlesea Insurance plc et v James Buhagiar⁹ jingħad illi thallas is-somma ta' €3,850 għas-saldu tad-danni subiti fil-vettura tiegħu u konsegwentament issurroga is-soċjeta assikurattriċi fid-drittijiet tiegħu. Għalhekk jidher illi l-attur diġa kellu l-opportunita` jigi kompensat għad-danni subiti fuq il-vettura tiegħu. Fin-nota ta' sottomissjonijiet tiegħu jgħid illi hallas is-somma ta' €58 bhala *excess* mingħajr ma pproduċa rċevuta;

Għalhekk taht dan ir-ras ta' danni, tirriżulta dovuta s-somma ta' €3,016.94 + €370 + €58 = €3,444.94;

Lucrum Cessans

Illi l-**Artiklu 1045(1) tal-Kodiċi Ċivili** [Kap 16 tal-Liġijiet ta' Malta] jistipula kif għandhom jitqiesu d-danni: "Il-ħsara li l-persuna responsabbli għandha twieġeb għaliha, skond id-disposizzjonijiet ta' qabel, hija t-telf effettiv li l-egħmil tagħha jkun gieb direttament lill-parti li tbat l-ħsara, l-ispejjeż li din il-parti setgħet kellha tagħmel minħabba l-ħsara, it-telf tal-paga jew qligħ ieħor attwali, u t-telf ta' qligħ li tbat l-quddiem minħabba inkapaċita` għal dejjem, totali jew parzjali, li dak l-egħmil

---

⁸ Fol 121.

⁹ P.A. 25.05.2015 a fol 298.

seta' jgib." Għalhekk il-Qorti għandha l-obbligu li teżamina t-telf ta' qligħ futur minħabba l-inkapaċità, it-telf ta' paga jew qligħ ieħor attwali li jinkorri fih id-dannegġjat; u dak it-telf ta' qligħ futur, ossia *lucrum cessans*, li d-dannegġjat ikun prekluz li jużufuwixxi minnu minħabba l-event sinistru kawża ta' l-egħmil dirett tad-dannegġjant;

Illi kawża ta' dan l-aċċident, l-attur sofra minn griċhi gravi. Kellu ksur tar-*right femur*, fil-*pelvis*, fil-kustilji, fil-qasba tas-sieq tal-lemin u fil-klavikula tal-lemin. Kellu bzonn *intramedullary nail* (virga tal-metall) biex jitwahħhal il-*femur* tal-lemin u l-*pelvis* ġie ffissat b'*external fixator*. Kellu jiġi operat sabiex il-ksur tal-qasba tas-sieq ġie iffissat b'*hybrid fixator*. Dam xahar u nofs l-isptar. L-attur għadu jilmenta minn uġiġh fl-irkoppa l-leminija. Dan l-uġiġh qiegħed hemm il-ħin kollu u jiżdied meta jimxi u biex iqum minn fuq is-siġġu. Jilmenta ukoll minn ħruq fl-għarqub tal-lemin u minn tnemnim fuq in-naħa ta' barra tal-koxxa x-xellugija. Jilmenta ukoll minn uġiġh fin-naħa t'isfel ta' dahru meta jkun bilqegħda. Jkollu jimxi għal għoxrin minuta biss imbgħad jkollu jistrieħ minħabba għejja kbira f'saqajh il-leminija;

Illi konsegwenza akbar ta' dan l-aċċident, l-attur kellu jirriżenja mill-impjieg tiegħu ta' *head waiter* wara li kien utilizza s-*sick leave* u *vacational leave* kollu peress illi l-impjieg tiegħu kien jirrikjedi ħinijiet twal bilwieqfa, kif ukoll ġiri minn mejda għall-oħra fir-restorant. F'Mejju 2011 ġie *boarded out* (fol 50) u ġie meqjus bħala mhux tajjeb aktar għax-xogħol¹⁰. Kien jircievi €450 fix-xahar bħala għajnuna soċjali u ried jgħix b'dan l-ammont. L-attur jgħid ukoll illi llum il-ġurnata l-ħajja tiegħu spiċċat fix-xejn. Jgħix waħdu, ikun muġuġh kontinwament u jagħmel ġurnata

---

¹⁰ Dok RA2 a fol 50.

quddiem it-*television* jistenna l-ġurnata tgħaddi. Sar jiddependi fuq haddiehor. Tul hajtu kollha jkun jista' jimxi biss bl-għajjnuna ta' krozzi;

Illi qabel ma seħħ l-incident, l-attur kien persuna indipendenti, b'xogħol fiss. Sa dak iż-żmien l-attur kien kapaci jieħu hsieb il-bżonnijiet tiegħu kollha mingħajr il-htieġa tal-assistenza jew l-għajjnuna ta' hadd. B'rizultat tal-ġrieħi serji li ġarrab l-attur per konsegwenza tal-incident u r-rizultanti debilita` permanenti, din l-indipendenza ta' l-attur u l-kapacita` tiegħu li jieħu hsieb tiegħu nnifisu, b'mod generali ġiet ferm menomata u ridotta;

Paga

Illi l-incident seħħ fl-1 ta' Jannar 2010. Il-paga tal-attur għas-sena 2009 li kienet ta' €13,269.44. L-attur jgħid illi bhala *head waiter* kien jirċievi *tips* ammontanti għal- ċirka €100 kull xahar igifieri jaqla' madwar €1,200 fis-sena. Ghalkemm l-attur naqas milli jgħib xi tip ta' prova dwar dan, mhuwiex inverosimili illi fl-impjeg tiegħu kien jaqla' xi ammont ta' *tips* billi hija prassi illi jithallew *tips* fi stabbilimenti tal-ikel. Tifhem ukoll id-diffikulta` li tingieb prova ta' dawn it-tips. Ghaldaqstant, din il-Qorti jidrilha li għandha tadotta introjtu annwali ta' €14,000;

Illi l-Qorti hi tal-fehma li ma' dan l-ammont rappreżentanti l-paga annwali għandha tizdied is-somma ta' €200 fis-sena biex tikkumpensah għall-varjazzjonijiet fil-pagi, għoli tal-hajja u ziediet fl-inflazzjoni in generali.

Multiplier

Illi kif ingħad minn din il-Qorti diversament ippreseduta, "hawnhekk għandna fattur

pjuttost diskrezzjonali. Il-metodu ta' likwidazzjoni tad-danni kien għal żmien twil ibbażat fuq il-prinċipji enunċjati fil-kawża **Butler vs Heard** deciza mill-Qorti tal-Appell Ċivili Superjuri fit-22 ta' Dicembru, 1967. F'dik il-kawża intqal li fid-determinazzjoni tal-*multiplier* wiehed irid jieħu in kunsiderazzjoni ċ- "*chances and changes of life*", b'mod li dan il-*multiplier* ma jwassalx lid-dannegġjat li jieħu kumpens daqs li kieku baqa' jaħdem sad-data li jirtira, iżda l-figura tiġi mnaqqsa biex b'hekk ikun ittieħed in kunsiderazzjoni l-fatt li l-persuna ddanegġjata setgħet, fil-kors normali tal-ħajja tagħha, ma waslitx qawwija u shiħa sa l-eta` tal-pensjoni”¹¹;

Illi din il-kunsiderazzjoni kienet wasslet lill-Qorti tal-Kummerċ fil-kawża **Lambert vs Buttigieg** deciza fit-18 ta' April, 1963 biex tirmarka li: "f'din il-materja ta' *lucrum cessans* il-Qorti għandha tipproċedi b'kawtela kbira peress li l-qliegħ hu ħaġa ta' possibilta` u mhux ta' ċertezza u jkun jista' jonqos minn mument għall-ieħor anke għal kwalunkwe kawża materjali bħal mewt jew mard tad-dannegġjat";

Illi fil-każ preżenti, jidher li l-attur fiż-żmien tal-inċident kellu 47 sena. Għalhekk din il-Qorti se taddotta *multiplier* ta' 13-il sena tenut kont tal-estensjoni tal-eta` tal-irtirar għal 65 sena fil-każ tal-attur¹²;

Lump Sum Payment:

Illi kif diġa` ngħad minn din l-istess Qorti f'sentenzi oħra: “mhix sejra, kif soltu jsir, tagħmel tnaqqis minħabba li qiegħda tingħata *lump sum*. Tnaqqis bħal dan kien jagħmel sens sa ffit tas-snin ilu meta l-banek kummerċjali kienu jagħtu sa madwar

---

¹¹ John u Laura konjugi Ransley vs Edward u Lydia konjugi Restall – P.A. – 10.05.2005.

¹² Ara tabella indikattiva fil-kawża Anthony Azzopardi u Ibnu Dominic Azzopardi v Awtorita` dwar it-Trasport ta' Malta – P.A. - 8.03.2012.

5% għal depożiti fissi. Li kien ifisser li f'ċerti każijiet, il-vittma kienet tiegħu permezz tal-imgħax, somma ekwivalenti għall-paga li kien ikollha li kieku ma seħħx l-incident; u fl-aħħar mill-aħħar tibqa' bis-somma kapitali f'idejha. Dan iżda mhuwiex il-każ fiż-żminijiet tal-lum, fejn l-imgħax huwa prattikament negligibbli, u l-kapital ikollu "jittiekel"; fi kliem ieħor jiġi kkunsmat"¹³. Dan iktar u iktar fil-każ preżenti fejn l-incident seħħ ftit iktar minn disa' snin u nofs ilu;

Rata ta' Diżabilita`

Illi l-attur flimkien mar-rikors promutur tiegħu ressaq rapport *ex parte* fejn ġiet attribwita rata' ta' diżabilita` ta 22%. L-espert mediku imqabba mill-Qorti ikkonstata illi l-fatt li ksur tan-naha ta' fuq tal-qasba tas-sieq estenda sal-irkoppa jindika li Aquilina jista' jiżviluppa artrite fl-irkoppa tal-lemin; saħansitra hemm evidenza ta' dan f'artroskopija tal-irkoppa l-leminija. Din l-irkoppa nieqsa mill-moviment tagħha u ma tippermettix lil Aquilina li jinzel kokka jew jimxi fit-tul. Il-quddiem Aquilina jista' jkollu bżonn ta' *total knee replcement*. Għaldaqstant wasal għal rata ta' diżabilita` ta' 15%. Ma' għandhiex għalfejn il-Qorti ma toqgħodx fuq dan ir-rapport aktar meta tenut kont li l-attur ma talabx għall-ħatra ta' periti perizjuri;

Illi l-attur ikompli jgħid illi b'żieda mat-trauma psikoloġika hu jinsab fizikament impedut għal kollox milli jagħmel ix-xogħol tiegħu. Illi l-attur argumenta illi l-impjieg tiegħu bħala *head waiter* kien jirrikjedi b'mod speċjali l-użu tar-riglejn u jirrikjedi ċertu strapazz aktar minn impjieg sedentarju u li bl-eta` tiegħu, l-attur jista' jsibha diffiċli biex jiġi impjegat f'xogħol illi m'għandux esperjenza fih. L-attur ikompli jargumenta illi għadu jimxi bil-krozzi, ma jistax jimxi fit-tul, ma jistax isuq

---

¹³ Trevor Grech v Lawrence agius – Qorti Ċivili, Prim'Awla, 17 ta' Ottubru 2018.

u li hemm probabilita` kbira illi jkollu b`zonn *total knee replacement* b`hal ma g`ie stabbilit mill-espert mediku mqabbad mill-Qorti;

Illi l-attur ikompli jg`hid illi b`zieda mat-trauma psikologika hu jinsab fizikament impedit g`hal kollox milli jag`hmel ix-xog`hol tieg`hu. Illi l-attur argumenta illi l-impjieg tieg`hu b`hala *head waiter* kien jirrikjedi b`mod speċjali l-u`zu tar-riglejn u jirrikjedi ċertu strapazz aktar minn impjieg sedentarju u li bl-eta` tieg`hu, l-attur jista jsibha diffiċli biex jiġi impjegat f`xog`hol illi m`g`handux esperjenza fih. L-attur ikompli jargumenta illi g`hadu jimxi bil-krozzi, ma jistax jimxi fit-tul, ma jistax isuq u li hemm probabilita` kbira illi jkollu b`zonn *total knee replacement* b`hal ma g`ie stabbilit mill-espert mediku mqabbad mill-Qorti. L-attur talab lil din il-Qorti sabiex tqisu b`hala inkapaċi g`hax-xog`hol u tikkomputa d-danni abba`zi ta` din ir-riżultanza.

Illi fis-sistema tal-liġi tag`hna billi skond il-kriterji generali ffissati bis-subinċiż (2) g`hall-Artikolu 1045, Kodiċi Ċivili “is-somma li g`handha tiġi mog`htija g`hal din l-inkapaċita` tiġi stabbilita` mill-qorti, wara li tqis iċ-ċirkostanzi tal-każ, u, b`mod partikulari, ix-xorta u grad ta` inkapaċita` ikka`gunata, u l-kondizzjoni tal-parti li tbat l-`hsara.”;

“Dan premiss, u biex tinghata twegiba g`hall-kritika tal-konvenut, hemm sa ċertu punt qbil illi “dak li jrid jiġi stabbilit mhuwiex grad ta` inkapaċita` f`sens purament mediku iżda l-effett illi l-`hsara personali g`handha fuq il-qligh tad-danneg`g`jat” (Butler –vs- Heard);

Illi minkejja l-mod skjett kif inhi redatta, il-liġi nnifisha xorta wa`hda tag`hti żewġ elementi importanti g`hall-komputazzjoni tad-danni – wiehed oġġettiv (ix-xorta u

grad ta' inkapaçita`) u l-ieħor soġġettiv (il-kondizzjoni tal-parti li tbat l-ħsara). Għalhekk il-grad ta' inkapaçita` medika hija waħedha u in abstracto ma tistax tittieħed bħala kejl biex jitqiesu d-danni: "Huwa logiku li telf ta' subgħa għal persuna normali huwa każ differenti minn telf tiegħu għal pjanista; bl-istess mod, telf ta' għajnejn għal pilota huwa aktar serju għal skop ta' *lucrum cessans* minn telf f'każ ta' persuna normali."¹⁴

Illi l-attur esebixxa ittra datata 24 ta' Mejju 2011 mingħand id-diviżjoni tas-Sigurta` Soċjali (fol 50) fejn gie ddikjarat li "bħalissa" mhux kapaçi għax-xogħol; kellu jsiru eżami ieħor fi żmien tlett snin sabiex jiġi stabbilit jekk kienx għadu mhux kapaçi għax-xogħol. L-attur iżda ma pproduça l-ebda ċertifikat ieħor bħala prova li kien għadu mhux kapaçi għax-xogħol mill-25 ta' Mejju 2014 (tlett snin wara) 'il quddiem. Il-Qorti tifhem il-pożizzjoni tal-attur iżda min-naħa l-oħra hija trid toqgħod fuq il-provi, u mhux fuq *guesswork*. Filwaqt li tillikwida d-danni *arbitrio boni viri* fejn ma jkunx possibbli jew prattikabbli li tingieb prova, ma tagħmilx l-istess fejn il-prova kienet faċilment disponibbli iżda ma tingiebx quddiemha. Altrimenti tiżloq mill-isfera tad-diskrezzjoni għall-kamp tal-arbitrarjeta`. Għalhekk f'dan il-każ sejra tqis lill-attur bħala inkapaçi għal kull xogħol sal-25 ta' Mejju 2014 iżda mhux wara. L-attur sostna li diffiçli jsib xogħol fl-eta` tiegħu iżda ma gieb l-ebda prova dwar x'għara fil-fatt, kif kellu kull opportunita` illi jagħmel;

Spejjeż Futuri

Illi l-attur jgħid illi sal-lum għadu jiehu l-medicini u qed jinkorri spiża ta' €43.65 fix-xahar u dawn iridu jibqgħu jittieħdu għal għomru minħabba l-uġiġh kroniku li jsoffri minnu. L-attur ma ppreżenta ebda ħjiel ta' xi ċertifikat mediku jew irċevuti

---

¹⁴ Carmen Borg v Eric Zammit – 11.12.2013 – PA – LFS.

biex jissostanzja dan. Huwa fl-interess tal-attur illi jressaq l-aħjar prova, u ċertament dan l-attur m'għamlux.

Komputazzjoni tad-danni:

(i) Bejn l-1 ta' Jannar 2010 u l-24 ta' Mejju 2014:

Għal dan il-perjodu, din il-Qorti sejra tqis id-differenza bejn id-dħul li kellu l-attur qabel l-incident u d-dħul li kellu wara¹⁵:

	Telf ta' dħul €	€		
2010	14,000 – 4469 = (ara fol 53)	9,531		
2011	14,200 – (450 x 6 xhur = 2,700) =	11,500		
2012	14,400 – (450 x 12-il xahar = 5,400) =	9,000		
2013	14,600 – (450 x 12-il xahar – 5,400) =	9,200		
2014	14,800 fuq 6 xhur = 7,400 – (450 x 6 xhur = 2,700) =	4,700		
	Total telf ta' qliegħ sal-1 ta' Ġunju 2014	43,931		

(ii) bejn 24 ta' Mejju 2014 sal-31 ta' Dicembru 2022:

Salarju gross: €14,800.

Aġġustament 7snin u 6 xhur x €200 = 1,500. Żieda medja tas-salarju = 750

Salarju: 14,800 + 750 = €59,481.

59,481 x 7 snin u nofs x 15% = €66,916.13

¹⁵ Trevor Grech v Lawrence Agius – P.A. 17.10.2018.

Riepilogu:

Damnum Emergens €3,444.94

Lucrum Cessans 43,931 + 66,916.13 = €110,847.13

Total €114,292.07

Decide

Għal dawn il-motivi, il-Qorti:

(1) tiddikjara lil konvenut responsabbli għall-inċident tat-traffiku li seħħ fl-1 ta' Jannar 2010 fi Triq Burmarrad, san Pawl il-Baħar bejn l-attur u l-konvenut;

(2) tillikwida d-danni sofferti mill-attur fis-somma ta' €114,292.07;

(3) tikkundanna lill-konvenut iħallas is-somma ta' € 114,292.07 ;

Bl-imgħax legali mid-data ta' din is-sentenza sal-eventwali hlas effettiv u spejjeż legali kontra l-konvenut.

ONOR IMHALLEF

GRAZIO MERČIEČA